

Seat No. : 24048

AI-117

April-2016

B.Com., Sem.-IV

Economics

(206 : Economics of Growth and Finance)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(2) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

1. (a) આર્થિક વૃદ્ધિ એટલે શું ? તેના કોઈ એક નિર્દેશકની સમજૂતી આપો. 6

અથવા

આર્થિક વિકાસના નિર્દેશક તરીકે 'જીવનની ભૌતિક ગુણવત્તાનો સૂચકાંક' (PQLI)નો માપદંડ ચર્ચો.

(b) આર્થિક વૃદ્ધિ અને આર્થિક વિકાસ વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો. 4

અથવા

જાતિ સંબંધિત સૂચકાંકની સમજૂતી આપો.

(c) માનવ વિકાસ આંકના ખ્યાલની ચર્ચા કરો. 4

અથવા

જીવનધોરણ આંકનું મહત્વ સમજાવો.

2. (a) આર્થિક વૃદ્ધિ અંગેના હેરોડ અને ડોમરના મોડેલની સરખામણી કરો. 6

અથવા

અસમતોલ વિકાસ અંગેનું પ્રો. હર્ષમેનનું મોડેલ સમજાવો.

(b) સમતોલ વિકાસનું મોડેલ સમજાવો. 4

અથવા

નૂર્ક્સના વૃદ્ધિ મોડેલની સમીક્ષા કરો.

(c) ટૂંકમાં જવાબ લખો : (ગમે તે બે) 4

(1) હેરોડના આર્થિક વૃદ્ધિના મોડેલની ધારણાઓ લખો.

(2) સામાજિક માથાદીઠ મૂડી (SOC)નો ખ્યાલ સમજાવો.

(3) સમતોલ વિકાસ અને અસમતોલ વિકાસના મોડેલ વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.

3. (a) સાપેક્ષ ગરીબી અને નિરપેક્ષ ગરીબીના ખ્યાલો સમજાવો.

6

અથવા

વસ્તી સંક્રમણનો સિદ્ધાંત સમજાવો.

(b) ગરીબીના કારણોની ચર્ચા કરો.

અથવા

વસ્તીવૃદ્ધિની આર્થિક અસરો સમજાવો.

(c) બેકારીની આર્થિક અસરોની ચર્ચા કરો.

4

અથવા

બેરોજગારીના પ્રકારો સમજાવો.

4. (a) આવકની અસમાનતાના કારણોની ચર્ચા કરો.

6

અથવા

પ્રદૂષણનો અર્થ આપી, તેના પ્રકારો વિષે નોંધ લખો.

(b) ક્ષેત્રવાદ વિષે નોંધ લખો.

4

અથવા

ટકાઉ વિકાસના ખ્યાલની ચર્ચા કરો.

(c) સિંકિંગ અને કાર્બન ક્રેડિટના ખ્યાલની ચર્ચા કરો.

4

અથવા

ક્યાંટો પ્રોટોકોલ વિશે નોંધ લખો.

5. બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો :

14

(1) વિકાસ એક બહુમુખી પ્રક્રિયા છે. આ વિધાન કોણે રજૂ કર્યું છે ?

(a) શુમ્પીટર

(b) કિન્ડલ બર્જર

(c) ટોફ્ટો

(d) કેઈન્સ

(2) વિશ્વના મોટાભાગના દેશોમાં પુરુષની સરખામણીમાં સ્ત્રીઓનો દરજ્જો કયો છે ?

- (a) ઊંચો (b) નીચો
(c) સમાન (d) કહી શકાય નહી

(3) માનવ વિકાસ આંકનો ખ્યાલ કોણે સમજાવ્યો છે ?

- (a) ટોડેરો (b) કિન્ડલ બર્જર
(c) મહેબૂબ-ઉલ-હક (d) પોલ સ્ટ્રીટન

(4) અસમતોલ વિકાસની વ્યૂહરચનાની કોણે હિમાયત કરી હતી ?

- (a) હર્ષમેન (b) રેગ્નર નૂર્સ
(c) સિંગર (d) પોલ સ્ટ્રીટન

(5) નીચેનામાંથી પ્રો. હેરોડના આર્થિક વૃદ્ધિના મોડેલનું સૂત્ર કયું છે ?

- (a) $Gw = \frac{S}{Cr}$ (b) $Gw = \frac{Cr}{S}$
(c) $Gw = Cr + S$ (d) $Gw = S Cr$

(6) વાસ્તવિક વૃદ્ધિદર નીચેનામાંથી કઈ સંજ્ઞા દ્વારા ઓળખાય છે ?

- (a) Gw (b) G
(c) Gn (d) GK

(7) સમતોલ વિકાસ એટલે _____

- (a) તમામ ક્ષેત્રોનો વિકાસ (b) કૃષિક્ષેત્રનો વિકાસ
(c) ઉદ્યોગ ક્ષેત્રનો વિકાસ (d) સેવાક્ષેત્રનો વિકાસ

(8) આયોજન પંચ દ્વારા શહેરી વિસ્તારમાં કેલરીનું કયું ધોરણ નક્કી કરેલ છે ?

- (a) 2000 (b) 2400
(c) 2100 (d) 2300

(9) ગરીબી રેખાનો ખ્યાલ કયા અર્થશાસ્ત્રીએ રજૂ કર્યો હતો ?

- (a) કેઈન્સ (b) લોર્ડ બ્યોલ ઓરે
(c) નૂર્સ (d) અમર્ત્ય સેન

- (10) વસ્તી સંક્રમણનો સિદ્ધાંત રજૂ કરનાર અર્થશાસ્ત્રી
- (a) પીગુ (b) કેઈન્સ
(c) હુવર (d) માલ્થસ
- (11) અલ્પવિકસિત દેશોમાં બેકારીનું કેવું સ્વરૂપ જોવા મળે છે ?
- (a) ચક્રીય બેકારી (b) ધર્ષણજન્ય બેકારી
(c) મોસમી બેકારી (d) માળખાગત બેકારી
- (12) નીચે જણાવેલ રાજ્યોમાં કયું રાજ્ય પછાત ગણાય છે ?
- (a) ગુજરાત (b) પંજાબ
(c) ઉત્તર પ્રદેશ (d) મહારાષ્ટ્ર
- (13) કયો ખ્યાલ પર્યાવરણની સમસ્યા સાથે ગાઢ રીતે સંકળાયેલો છે ?
- (a) આર્થિક વૃદ્ધિ
(b) GDP
(c) આર્થિક વિકાસ
(d) ટકાઉ વિકાસ
- (14) સ્ટોક હોમમાં સૌપ્રથમ પૃથ્વી પરિષદ ક્યારે યોજાઈ ?
- (a) 1972 (b) 2001
(c) 1997 (d) 2005
-

Seat No. : _____

AI-117

April-2016

B.Com., Sem.-IV

Economics

(206 : Economics of Growth and Finance)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) All questions are compulsory.
(2) Figures to the right indicate marks allotted to each question.

1. (a) What is economic growth ? Explain any one of indicators of it. 6
OR
Discuss 'The Physical Quality of Life Index' (PQLI) measure as an indicator of Economic development.
- (b) Discuss the difference between economic growth and economic development. 4
OR
Explain the gender index.
- (c) Discuss the concept of Human Development Index (HDI). 4
OR
Explain the importance of Standard of Living Index.
2. (a) Compare the Harrod and Domar Models of Economic Growth. 6
OR
Explain briefly the Prof. Hirschman's model of unbalanced growth.
- (b) Discuss the Balance Growth Model. 4
OR
Explain the concept of Prof. Nurkse's model of growth.
- (c) Write answer in **one** or **two** sentences : (any **two**) 4
(1) Write assumption of Harrod's economic growth model.
(2) Explain the concept of social overhead capital (SOC).
(3) Discuss the difference between balanced growth model and unbalanced growth model.

3. (a) Explain the concept of "Relative Poverty and Absolute Poverty". 6

OR

Discuss the theory of demographic transition.

- (b) Discuss the causes of poverty. 4

OR

Explain economic effect of population growth.

- (c) Explain the economic effect of unemployment. 4

OR

Explain types of Unemployment.

4. (a) Discuss causes for income inequality. 6

OR

Write a short note on meaning and types of pollution.

- (b) Write a short note on Dualism. 4

OR

Discuss the concept of sustainable development.

- (c) Discuss the concept of sinking and carbon credit. 4

OR

Write a short note on Kyoto Protocol.

5. Select the correct option from the given options : 14

(1) Development is a multi-dimensional process. Who said so ?

- (a) Schumpeter (b) Kindleberger
(c) Todaro (d) Keynes

(2) What is the status of women in comparison of men in most of the countries ?

- (a) High (b) Low
(c) Equal (d) Can't be say

- (3) Who introduced the concept of HDI ?
- (a) Todaro (b) Kindleberger
(c) Mehboob-ul-Haque (d) Paul Streeten
- (4) Who advocated unbalanced growth strategy ?
- (a) Hirschman (b) Rengar Nurkse
(c) Singer (d) Paul Streeten
- (5) Which is the equation of the Prof. Harrod's model of economic growth ?
- (a) $Gw = \frac{S}{Cr}$ (b) $Gw = \frac{Cr}{S}$
(c) $Gw = Cr + S$ (d) $Gw = S Cr$
- (6) Actual rate of growth is represented by the symbol :
- (a) Gw (b) G
(c) Gn (d) GK
- (7) Balanced growth means balance in _____.
- (a) All sector (b) Agricultural sector
(c) Industry sector (d) Service sector
- (8) Which standard of calories for urban areas is decided by planning commission ?
- (a) 2000 (b) 2400
(c) 2100 (d) 2300
- (9) The concept of poverty line introduced by _____.
- (a) Keynes (b) Lord Boil Ore
(c) Nurkse (d) Amartya Sen
- (10) The theory of population trap was introduced by _____.
- (a) Pigou (b) Keyens
(c) Huvar (d) Malthus
- (11) The unemployment found mainly in underdeveloped countries _____.
- (a) Cyclical (b) Frictional
(c) Seasonal (d) Structural

(12) Which state is comparatively backward in following states ?

- (a) Gujarat
- (b) Punjab
- (c) Uttar Pradesh
- (d) Maharashtra

(13) The concept most closely related with environmental problems is

- (a) Economic Growth
- (b) GDP
- (c) Economic Development
- (d) Sustainable Development

(14) The first "Earth Summit" was held in Stockholm _____.

- (a) 1972
  - (b) 2001
  - (c) 1997
  - (d) 2005
- _____